



UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**R. P. Valerii Reginaldi Bvrgvndi Seqvani E Societ: Iesv,
Praxis Fori Poenitentialis**

Ad Directionem Confessarii, In Vsv Sacri sui muneris ...

Regnault, Valère <1543-1623>

Mogvntiæ, 1617

Cap. 14. De impedimento erroris,

[urn:nbn:de:hbz:466:1-78477](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-78477)

publicæ utilitati, vt quid de se odio sum, & perturbationis, aliorumque morum seminarium in Repub. Adhæc iurans per iniuste ingulsum metum, cadentem in constantem virum, potest à peccato excusari hoc nomine, quod ratione talis metus possit iurando vti verbis ambiguis; quibus iniuste cogentem decipiat; vel si apertis verbis vti cogatur, nõ habendo intentionem iurandi: vel si habeat, subintelligendo mente aliquam conditionem, qua iuramentum reddatur inualidum; qualis est, Si iuste cogor: aut, Si alias obligor.

SEXTVM DVBIVM EST, An validum sit matrimonium quod & contrahitur & consummatur per metum cadentem in constantem virum. Istud satis persequitur Sanchez in eodem lib. 4. disput. 18. Contenti autem erimus notare in foro conscientie distinguendum esse. Nam si is qui matrimonium coactus consummat, accedat ad sponsam nõ affectu maritali tanquam ad vxorem, sed animo fornicandi: tunc in conscientia non est matrimonium. Nec enim est per priorem consensum, quia is non potuit efficere matrimonium, cum procederet ex metu cadente in constantem virum; nec per ipsam consummationem, in qua cum nullus sit consensus in matrimonium, vt *supponitur*, nullum quoque ex ea erit matrimonium. Si vero ille qui matrimonium consummat, metu etiam mortis cogitur, accedat ad sponsam affectu maritali tanquam ad vxorem, matrimonium erit validum, quia nouum consensum in matrimonium adhibuit, sufficientem ad illius validitatem, non obstantem metu: quia metus mortis quidem, cum agitur tantum de consensu in matrimonium, potest censi metus cadens in constantem virum; quia talis consensus non est peccatum mortale, quod vir constans nunquam eligit. Non potest autem similiter censi, cum agitur de consummatione matrimonij; quæ si fornicario, non autem affectu maritali fiat, peccatum est mortale: & ideo illam vir constans nõquam eligit præ morte. Vnde fit, vt matrimonium nequeat inualidum censi, ex eo, quod consummatur sit per metum cadentem in constantem virum.

CAPVT XIV.

De impedimento erroris.

SVMMARIVM.

91. Quæ ignorantia significetur nomine erroris constituentis impedimentum matrimonij.
92. Error circa personam in iure natura impedimentum est validitatis matrimonij.
93. Non item error circa personam qualitatem, nisi sub huius conditione matrimonium contrahatur.
94. Aut cum illius errore inuoluatur error personæ: quod an contingat, quarati ne d. prehendatur.
95. Tria requisita vt error qualitatis, errorem personæ inuoluere censetur.
96. Impedimentum erroris circa qualitatem conditionis seruili.
97. Cur alij contractus, non autem matrimonium, per errorem circa quantitatem rei reddantur inualidi.
98. Duo adhuc errores quibus matrimonium reddatur inualidum.

CONSENSV libero qui ad matrimonium, iuxta antedicta necessarius est, obstat non modo vis, sed etiam ignorantia: quæ esse potest vel puræ negationis, vel prauæ affectionis: quarum illa nullum ponit intellectus iudicium, *repe ne scientia pura*, ideoque de ea non est sermo in præsentia: cum contrahens matrimonium nunquã id faciat ex pura ignorantia, sed ex aliqua scientia: quandoquidem necesse est vt aliquo modo cognoscat personam cum qua contrahit, cum voluntas non feratur in incognitum. Ignorantia vero prauæ affectionis, est quidem cum aliquo intellectus iudicio, sed falso: vt quando iudico eum esse Petrum qui est Paulus: constituitque errorem, de qua hic agitur, quantum in contractu matrimonij contingens, cum reddit inualidum. Duplex autem potest esse talis error; vnus contingens circa personam cum qua contrahitur: quando scilicet

hæc de facto est alia ab ea cum qua contrahens putat se contrahere: vt quando Jacob accepit Liam exilians esse Rachel Genes. 29. Alter vero potest esse circa qualitatem seu conditionem eiusdem personæ, vt cum putatur nobilis, vel formosa, vel Catholica, vel conditionis libera, vel diues, & sic de cæteris: non est.

Atque prior error facit matrimonium iure natura omnino inualidum, ita ut nusquã conualecat: nisi post cognitum errorem, accedat nouus in illud consensus, prout accessit in matrimonio Jacob cum Lia. In quam sententiam magnum authorum numerum refert Sanchez lib. 7. disput. 18. num. 12. Pro quo facit cap. vnicum 29. quest. 1. Facit & aperta ratio: quia talis error tollit omnino consensum de iure naturæ requisitum ad matrimonij validitatem. Qui enim cum tali errore consentit, non consentit in personam quæ illi adest, sed in eam quam animo concepit; quia non nisi animo conceptum cognitumque, velle censetur.

Si obiciatur in alijs contractibus satis esse si pro eo de quo facti sunt, detur æquiualens aut aliud præstantius. Respondetur, non esse eandem rationem: quia cæteri contractus fiunt circa res, ratione æstimationis & pretij earum. Et ideo quantumuis circa res ipsas error interueniat, nihilominus si nullus sit circa æstimationem & pretium earundem, non erit impedimentum validitatis. In matrimonio vero quia est contractus circa vnã personã in singulari (illud n. contrahens, sic debet cum vna persona contrahere, vt excludat omnes alias) error circa talem personam, reddit ipsum inualidum.

Posterior autem error, qualis est, cum quis ducit hæreticam, pro Catholica; pauperem, pro diuite, & sic de cæteris (excepta qualitate conditionis seruili de qua paulo post) non reddit matrimonium inualidum. Pro quo Sanchez in memorata disput. 18. num. 8. refert multos authores. Et facit supra citatum cap. vnicum: atque ratio, quia cum tali errore concurrat sufficiens consensus in personam, ad matrimonium necessarius: quandoquidem nullæ tales qualitates attingunt ad matrimonij essentiam, sed extra eam sunt, tanquam accidentia: nisi ipsum forte contraheretur sub conditione alicuius earundem qualitatum. Quod quidem vt censetur contingere Sanchez in sequenti num. 21. notat requiri vt intentio ponendi talem conditionem sit actualis: seu quam contrahens tunc actu habuit cum contraheret: aut saltem virtualis, seu quam contrahens habitam priusquam contraheret, non reuocauit per actum contrarium.

ADVERTE vero non nunquã in matrimonio cum errore qualitatis, inuolui errorem personæ, ipsumque ea de causa esse nullum. Quod vt deprehendi possit, oportet diligenter aduertere vtum consensus feratur primo ac directe in hanc personã in particulari, seu in indiuiduo, & consequenter in personam quæ habet tales qualitates annexas: g. nobilitatem, diuitias, &c. vt fit quando serua matrimonium contrahit cum aliquo qui se proficitur nobilem & diuitem, cum sit ignobilis & pauper. Tunc enim error est tantum qualitatis, non item personæ: vnde validum est matrimonium, neque dolus vitia: sic contractum, quantumcumque causam ei dederit; vt aliquot alijs citatis notat Coua. in Epit. p. 2. cap. 3. §. 7. nu. 3. Pro quo facit, quod ex cap. Cæm in Apostolica, De sponsalibus: mendacium seu surreptio non vitiet matrimonium. Quod si è contrario consensus primo ac directe feratur in personam, quæ tales habeat qualitates, & consequenter in particulari in hanc, v. g. in primogenitum Petri, putatum diuitem & nobilem, cum non sit talis: error est qualitatis inuolvens errorem personæ, quia deficientibus tunc qualitatis, sub quibus persona intendebatur, consequenter deficit persona: sicque matrimonium est inualidum, prout post D. Thomam in 4. distinct. 30. quest. 1. art. 2. ad 5. docent Sorus eadem distinct. quest. 1. art. 1. paulo ante solutionem argumentorum, & Sylu. in verbo Matrimonium 8. quest. 1. dicto 4. nonnullique alij quorum meminit Sanchez in memorata disput. 18. num. 25.

Ne autem in hac re falli contingat, meminisse oportet tria requiri, vt error qualitatis errorem personæ inuoluere censatur, quæ in Ench. ca. 22. nu. 32. Nauarr. insinuat. Primum est, vt notitia personæ habeatur sub illa qualitate, sub qua intenditur, vt, v. g. sub qualitate primogeniti. Neque enim error est sine cognitione erronea; quam prius præcessit.

Sanchez in sequenti numero 28. docet non esse necessarium: sed sufficere ut concipiatur eo tempore, quod de matrimonio contrahendo conuenitur: atque femina errore ducta nubat, existimando personam esse primogenitum eam, quam in individuo apprehendit, & matrimonium eligit. Secundum est, ut illa qualitas non sit vniuersalis, sed singularis: seu quæ ad vnā personam singularem sit contracta: ut primogenitum esse Petri. Nam alioqui non excluderet potius vnā personam, quam aliam. Tertium, ut consensus non feratur in personam præsentem, ut præsens est sed ut substat qualitati. Nam si quæ directe consentiat in personam præsentem, etiam si ab ea sit dolo decepta, eo quod diceret se primogenitum Petri, matrimonium erit validum, tanquam contractum cum sufficienti consensu contrahendi illud cum tali persona.

96. RESTAT dicamus de errore circa qualitatem conditionis feruili, cui speciale est, ut quando antecedit matrimonium, reddat illud inualidum, si is qui contrahit cum eiusmodi errore sit libera conditionis. Ita enim habetur ex multis canonibus 29. qu. 2. & ex cap. Proposuit, & cap. fin. De coniugio feruorum. Ratioque est: quia in matrimonio contractum obligatio perpetua reddendi debitum conjugale, cum iniuste petitur: & is qui conditionis est feruili, seu mancipium, multis modis potest per dominum suum impediri ne illud reddat. De hoc impedimento longam tractationem Sanchez instituit in quinque sequentibus dispensationibus. Sed non est animus in eo immorari, quia res est valde prolixa nec posita in vsu in hisce regionibus. Memoratum auctorem igitur legat qui solet de eis scire.

97. Adhuc restant duo de impedimento erroris vniuersæ notanda. Vnum est, quod iam antea insinuauimus: in aliis quidem contractibus, errorem circa rei quantitatem vel qualitatem reddere iure naturali inualidum contractum de ea factum: ut si alicui vendatur vitiosus equus pro bono, venditio inualida est ob errorem circa rei venditæ qualitatem. In matrimonio tamen errorem circa personæ qualitatem, non reddere ipsum inualidum, eo quod personæ qualitas nihil attineat ad matrimonij essentiam, ut ex antedictis satis intelligitur. Et vero quantitas & qualitas rei, ad essentiam contractus qui circa eam celebratur, spectet hoc nomine, quod in illo habeatur ratio pretij rei, quod quidem ex quantitate & qualitate eiusdem rei, non autem ex sola substantia ipsius, sumitur.

98. Alterum est, quod quamuis eos tantum errores soleant Doctores assignare, quibus matrimonium redditur inualidum, nempe errorem circa personam, & errorem circa conditionem seruitutis: possint tamen alij contingere, qui per defectum consensus reddat matrimonium inualidum: ut quando una persona existimat alteram consentire nec consentit: tunc enim matrimonium esse inualidum habetur ex cap. Tua nos De sponsal. Item in casu, quo aliquis ex ignorantia iuris, vel consilio Confessarij deceptus, existimat matrimonium esse vbi non est, ex eoque errore ratum habet illud ipsum antea factum, quod reuera inualidum erat tanquam contractum: v. g. per metum grauem, vel per errorem circa personam: neque vlla ratione ratum habiturus esset, si inualiditatem sciueret. Nullum enim est in conscientia tale matrimonium, ut sentiunt Franciscus à Victoria in relect. De matrimonio parte 1. in fine; Angelus Matrim. 2. §. 17. Syll. Matrimonium 4. quest. 10. Rationem duplicem à Victoria reddit. Altera est, quod errore deceptus, noluit in tali casu quidquam noui agere, sed tantummodo ratum habere quod putat iam actum esse. Cum igitur matrimonium antea nullum reuera fuerit, postea quoque nullum erit. Altera est, quod is error sit circa aliquid, quod est de essentia matrimonij, nempe circa consensum (ad illius constitutionem penitus necessarium ob rationem quam includit contractus) cui nihil tam est contrarium quam error, ex lege, Si per errorem, ff. De iurisdictione omnium Iudicum. Iam in casu proposito, error ex eo contingit, quod existimatum sit, matrimonium ibi reuera esse, vbi non erat. Enimvero talis hortandus est, ut ad vitandum scandalum retineat coniugem, adhibeatque nouum consensum; quod si nollet, non videretur in conscientia cogendus.

CAPVT XV.

De impedimento ineptie, seu impotentie ad carnalem copulam.

SUMMARIUM.

- 99 Iure naturali impotentia ad carnalem copulam impedit matrimonij validitatem quodque ea sit duplex, naturalis & aduentitia.
- 100 De eo, quod talis impotentia debeat esse perpetua.
- 101 Carnalis copula coniugalis, ad matrimonij consummationem, requiritur ut vir semen virile effundat in vas femineum: quod cum non potest, incapax est matrimonij.
- 102 Variorum casuum decisiones inde deductæ.
- 103 Sterilitas non facit incapacem matrimonij, eum qui capax est prædictæ copulæ.
- 104 Impotentia perpetua ad copulam coniugalem ex quacumque causa proueniat, facit incapacem matrimonij: & signa proueniens ex maleficio ac remedia aduersus eam.
- 105 In dubio quod vinci non potest, præsumitur pro matrimonio: & quatenus peccet qui contrahit matrimonium dubitans an impotens sit.
- 106 De triennio experientie, quod ipsum non requiratur ad determinandum quando impotentia ad copulam perpetua esse sit cognoscitur.
- 107 Quod idem triennium requiratur, cum incertum est, impotentiam esse perpetuam: & a quo tempore ipsum sit computandum.
- 108 Coniux reuocens à coniuge ob impotentiam, si id fiat ante expletum triennium experientie, reuocari potest: non item si post.
- 109 Post dissolutum ob impotentiam matrimonium, sine eo erratum esse deprehenditur, idem restaurandum est.

99. IURE naturali, qui impotens est ad carnalem copulam, impedit matrimonium contrahere: quamuis enim copula ipsa non sit de matrimonij essentia, potestas tamen & obligatio ad illam est de eadem essentia. Vnde sicut in aliis contractibus, ille iure naturali inualidus est, quo quis obligat se ad id, quod præstare, non est in ipsius potestate: sic matrimonium inualidum est, quando is qui illud contrahit impotens est ad soluendum coniugii debitum copulæ coniugalis, ad quod reddendum se obligat. Pro quo facit quod impossibile non sit obligatio, ff. De regulis iuris: immo ut habet regula sexta eodem titulo in 6. nemo possit ad impossibile obligari. Iam duplex esse potest talis impotentia: vna naturalis, quæ ex causis naturalibus oritur, siue per excessum, siue per defectum Altera ab aduentitia, quæ opera dæmonis vel hominum, vi adhibita contingit. Illa significatur nomine frigiditatis quam soli viro accidere omnium sententia esse habet Sanchez lib. 7. d. spar. 92. sub initium. Aduentitia autem significatur nomine maleficij. Atque ij, qui priore impotentia laborant, frigidi: & qui postferore, maleficiati dicuntur. De decretalibus, titulo De frigidis & maleficiatis: vbi hæc materia tractatur, ut & in decreto Gratiani 33. quest. 1.

Vtraque autem duas condiciones requirit ut matrimonij validitatem impediatur. Prior est, ut præcedat matrimonium ipsum. Nam subsequens non dissoluit illud, ex cap. Hi qui matrimonium 32. quest. 7. Et ratio est, quia matrimonij vinculum indissolubile est, ut habitum est in præced. cap. 4. Habere autem locum hanc conditionem, etiam si matrimonium ratum sit tantum nec consummatum, Sanchez lib. 7. d. spar. 102. ex eo confirmat, quod in eodem capitulo dicitur generaliter ob impotentiam superuenientem non posse coniugia solui: magnamque auctorum multitudinem in eandem sententiam refert. Ex quo in seq. d. spar. 103. aduerte, in dubio. An impotentia præcesserit: præsumi præcessisse cum fuerit naturalis: secuta vero esse, cum fuerit accidentalis, ut ex maleficio proueniens. Ratio est, quod qualitas quæ est à natura merito semper inesse credatur. Aduentitia vero non item, nisi contrarium probetur: quia præsumptio in dubio, militat pro qualitate naturali, qualis est potestiam cocundi excludens dictam impotentiam. Quod

vide